

Filistin- İsrail Savaşı: Vergisel ve Ekonomik Yaptırımlar

Fatma TURNA
Hakkari Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
fatmaturna86@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-9400-4795

Araştırma Makalesi

DOI: 10.31592/aeusbed.1602049

Geliş Tarihi: 15.12.2024

Revize Tarihi: 14.02.2025

Kabul Tarihi: 26.02.2025

Atf Bilgisi

Turna, F. (2025). Filistin - İsrail savaşı: vergisel ve ekonomik yaptırımlar. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(Özel Sayı), 497-516.

ÖZ

1917 yılında yayımlanan Balfour Deklarasyonu, İsrail-Filistin sorununun başlangıç noktası olarak kabul edilmektedir. Bir asrı aşkın süredir devam eden bu sorun, tarihte çözüme kavuşturulamamış en uzun süreli mülteci krizi olarak nitelendirilmektedir. İsrail ve Filistin arasında birçok savaş yaşanmıştır. Ancak, 7 Ekim 2023 tarihinde meydana gelen saldırılar, tarihsel bağlamda en ağır insan hakları ihlallerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu tarihten itibaren, Filistin ve İsrail'den gelen görüntüler küresel çapta milyonlarca insanın tepkisine neden olmuştur. İsrail'in yürüttüğü askerî operasyonlar, uyguladığı kısıtlamalar ve ekonomik yaptırımlar, Filistin ekonomisini derin bir mali krizle karşı karşıya bırakmakta ve ekonomik sürdürülebilirliği tehdit etmektedir. Batılı devletlerin uyguladığı yaptırım politikaları ise Filistin'in mevcut durumunu daha da ağırlaştırmaktadır. Vergisel ve ekonomik yaptırımlar, Filistin devlet yapısını kurumsal ve mali açıdan zayıflatırken, insani krizlere yol açan yaptırımlar (gıda ve su erişiminin kısıtlanması, sağlık hizmetlerinin engellenmesi gibi) Filistin halkı üzerinde yıkıcı etkiler oluşturmaktadır. Temel insani ihtiyaçların kısıtlanması, İsrail tarafından Filistin halkına karşı bir baskı aracı olarak kullanılmaktadır. İsrail'in Filistin'e yönelik uyguladığı bu yaptırımlar, hem Filistin ekonomisinin derin bir mali krize sürüklenmesine hem de Filistin halkının varoluşsal tehditlerle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, çalışmamızın temel konusu İsrail'in Filistin'e uyguladığı vergisel ve ekonomik yaptırımlar olacaktır. Çalışmada, bu yaptırımlar farklı boyutlarıyla ele alınacak ve insani krize yol açan yaptırımlarla birlikte değerlendirilerek kapsamlı bir analiz sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Filistin-İsrail savaşı, vergisel yaptırım, ekonomik yaptırım.

Palestinian-Israeli War: Tax and Economic Sanctions

ABSTRACT

The Balfour Declaration, issued in 1917, is the starting point of the Israel-Palestine issue. This issue has persisted for over a century and is the most extended unresolved refugee crisis in history. Numerous wars have taken place between Israel and Palestine. However, the attacks on October 7, 2023, are considered one of the most severe human rights violations in the historical context. Since that date, the images from Palestine and Israel have provoked reactions from millions of people worldwide. Israel's military operations, imposed restrictions, and economic sanctions have brought the Palestinian economy to the brink of a deep financial crisis, threatening its economic sustainability. The sanction policies imposed by Western states have further exacerbated Palestine's current situation. Fiscal and economic sanctions have weakened the Palestinian state structure institutionally and financially, while sanctions leading to humanitarian crises (such as the restriction of access to food and water and the obstruction of healthcare services) are having devastating effects on the Palestinian population. Israel is using the restriction of basic humanitarian needs as a tool of pressure against the Palestinian people. These sanctions imposed by Israel on Palestine are causing both the Palestinian economy to plunge into a deep financial crisis and the Palestinian people to face existential threats. In this context, the main focus of this study will be the fiscal and economic sanctions Israel has imposed on Palestine. The study will examine these sanctions from various perspectives and provide a comprehensive analysis, considering the sanctions that have led to a humanitarian crisis.

Keywords: Palestinian-Israeli war, tax sanctions, economic sanctions.

Giriş

Osmanlı İmparatorluğu ile İngiltere arasındaki ilişkilerden başlayarak, daha sonra Arap-İsrail çatışması ile şekillenen Filistin-İsrail meselesi, günümüzde hızla sıcak çatışmalara dönüşebilen ve küresel çapta etkiler oluşturan bir soruna dönüşmüştür (TÜBA, 2023, s. 37). Bu sorun, tarihsel süreç içerisinde önemli bir jeopolitik dinamik hâline gelmiş ve yalnızca bölgesel değil, aynı zamanda uluslararası boyutlarda da geniş yankılar uyandırmıştır. Gazze Şeridi, jeopolitik açıdan Doğu Akdeniz ve Süveyş Kanalı'na olan yakınlığı, Sina Çölü ile sınırdış olması ve Mısır'a kontrolsüz erişim imkânı

ile stratejik bir öneme sahiptir. Bu özellikler, Gazze'nin hem Mısır hem de İsrail için vazgeçilmez bir bölge olmasını pekiştirmektedir. 1948 yılında İsrail'in kurucusu David Ben-Gurion, Gazze'nin stratejik önemine dikkat çekerek, bölgenin coğrafi yapısı nedeniyle izole edilemeyeceğini ve ele geçirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ancak, bu hedef zaman içinde İsrail ile Filistin arasında büyük acılara ve kayıplara yol açan bir sürecin başlamasına neden olmuştur (Özmen, 2014).

İkinci Dünya Savaşı sonrası Batı Şeria ve Gazze'nin ayrılması stratejisi, Filistinliler tarafından, Gazze'nin Batı Şeria ile bağlantısının hayati olduğu anlayışıyla reddedilmiştir. Filistinliler, Gazzesiz Batı Şeria'nın İsrail, Ürdün ve Lübnan arasında sıkışıp kalacağını düşünerek, bu bölgenin stratejik önemini vurgulamışlardır. Ancak, İsrail'in kurucusu David Ben-Gurion'ın bölgenin coğrafi yapısı nedeniyle Gazze'nin ele geçirilmesi gerektiğini belirtmesi, Gazze'nin Batı Şeria'dan ayrılmasına neden olmuştur (Özmen, 2014). Mevcut durumda, işgal altındaki Filistin toprakları (The Occupied Palestinian Territory - OPT), Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere, Gazze Şeridi ve Batı Şeria'dan oluşmaktadır. Bu bölgelerde İsrail, tek yönetici güç olarak hüküm sürerken, Filistin yönetiminin yetkileri son derece sınırlı kalmıştır. İsrail, bu yönetici gücü kullanarak, İsrail halkına ayrıcalıklar tanıırken, Filistin halkına yönelik ayrımcılık uygulamıştır. Uzun yıllar boyunca İsrail, otoritesini sürdürebilmek amacıyla Filistinlileri hapsederek, mülksüzleştirerek ve yerinden zorla ederek egemenliğini pekiştirmiştir. Bu uygulamalar, zaman zaman o kadar şiddetli hâle gelmiştir ki, hak ihlali ve apartheid (ırk ayrımı) gibi insanlığa karşı işlenen suçlar olarak nitelendirilmiştir (Human Rights Watch [HRW], 2021).

İsrail'in Filistin halkı üzerindeki askerî kontrolü, Filistinlilerin temel hizmetlere erişiminden, seyahat haklarına, evlilik seçimlerinden ikametgâh belirlemelerine kadar yaşamlarının tüm alanlarını etkilemektedir (Haddad, 2022). İsrail'in uyguladığı yaptırım politikaları, 2007 yılından itibaren Filistin'in âdeta bir açık hava hapisanesine dönüştürülmesine yol açmıştır (Kumar, 2023). Ayrıca, İsrail, Filistin üzerinde yürüttüğü kapsamlı politikalar ve önlemler aracılığıyla etkili bir kontrol mekanizması tesis etmiştir (Al Mezan Center for Human Rights [Al Mezan], 2021, s. 4).

Ancak, 7 Ekim 2023 tarihinde başlayan İsrail ile Filistin arasındaki şiddet olayları, tarihsel bağlamda en ağır insan hakları ihlallerinden biri olarak nitelendirilmektedir. On binlerce sivilin hayatını kaybetmesine ve milyonlarca kişinin evlerinden ve topraklarından edilmesine yol açmıştır (Tatour, 2024). Bu çatışma, Filistin'de büyük bir insani kriz yaratmış ve taraflar arasında yoğun askerî faaliyetler, büyük yıkımlara ve binlerce sivilin ölümüne neden olmuştur (Özkan, 2024).

İsrail'in yoğun saldırıları nedeniyle hastaneler, mülteci kampları, okullar, sağlık birimleri ve Birleşmiş Milletler (BM) tesisleri İsrail tarafından bombalanmış ve güvenli liman olmaktan çıkarılmıştır. Bedensel ve zihinsel zarar verme, çocukların ve kadınların öldürülmesi, keyfî gözaltına alma veya tutuklama, toplumun tamamını yok edecek şekilde hayat koşullarının dayatılması, geri dönme hakkının engellenmesi, ayrılma ile hareket özgürlüğü haklarının reddedilmesi gibi insanlık dışı eylemler uygulanmıştır. Bu tür eylemler, İsrail'in insanlığa karşı suç işlediğini göstermektedir (Al Mezan, 2021, s. 4).

İsrail'in Gazze'ye karşı yürüttüğü soykırım niteliğindeki savaş, modern zamanların en ciddi krizlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. İsrail'in uyguladığı yaptırım politikaları, Filistinliler üzerinde egemenliğini sürdürme amacından kaynaklanmaktadır. İslamcı bir grup olarak nitelendirilen Hamas, başta ABD ve İngiltere olmak üzere Batı ülkeleri tarafından terör örgütü olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede, başta ABD olmak üzere birçok Batı ülkesi, Filistin'e yönelik vergisel ve ekonomik yaptırımlar uygulamaktadır. Bu yaptırımlar, vergisel kısıtlamalardan, bankacılık işlemlerinin yasaklanmasına kadar geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Batılı ülkelerin bu politikaları, Filistin'in mevcut durumunu daha da kötüleştirmektedir. Bu bağlamda, çalışmamızın ana konusu Filistin-İsrail savaşının vergisel ve ekonomik yaptırımları olacaktır. Savaşın vergisel ve ekonomik yaptırımları ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenecek ve diğer yaptırım ve kısıtlamalar da dikkate alınarak kapsamlı bir değerlendirme yapılacaktır.

Yöntem

Bu çalışmanın yöntemini literatür taraması oluşturmuştur. Bu kapsamda mevcut kaynaklar ve bilgiler araştırılarak inceleme yapılmıştır. Çalışmada, mülakat, anket, deney teknikleri kullanılmadığı ve hayvanlar ve insanlar üzerinde klinik araştırma yapılmadığı için etik kurul kararı alınmamıştır.

Filistin – İsrail Savaşının Tarihsel Kökeni

Filistin bölgesinin bir kısmı, dinî inanışları gereği Müslümanlar, Hristiyanlar ve Yahudiler için Kutsal Topraklar olarak kabul edilmiştir. Bu durum özellikle 20. yüzyıldan itibaren Arap ve Yahudi toplumunun çatışmasına neden olmuştur. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilmesiyle birlikte Filistin bölgesinin kontrolü Büyük Britanya'ya manda edilmiştir (Khalidi ve Bugh, 2024). O dönemde Fransa ve İngiltere arasında gizlice Sykes-Picot Anlaşması (The Sykes-Picot Agreement) yapılarak Orta Doğu'daki toprakların hangi ülkeler tarafından kontrol edileceği belirlenmiştir. Bu iki sömürgeci devlet, Osmanlı Devleti'nin yönetiminde bulunan bu bölgeleri, yerel halkın çıkarlarını gözetmeksizin kendi aralarında paylaşmıştır (Aljazeera, 2003).

Bu süreçte 1922'den 1947'ye kadar Filistin, İngiltere tarafından yönetilmiştir. O zamandan beri Yahudilerin bu bölgeye göçü artmış (%6'dan %33'e [Haddad ve Chughtai, 2023]) ve Arap toplumu ile Yahudi toplumu arasındaki gerginlikler de artarak devam etmiştir (Encyclopaedia Britannica). Bu durum çok sayıda ayaklanmayı beraberinde getirmiş, özellikle 1936 ve 1939 yıllarında Filistin'de tam kapsamlı ulusal bir ayaklanmaya neden olmuştur. Bu ulusal ayaklanmada on beş binden fazla Filistinli yaralanmış, beş bini ise öldürülmüştür. Bu ayaklanma ile bağımsız bir Filistin vatanına ulaşılmasa da bağımsızlığı hedef alan bir Filistin kimliğinin oluşumuna önemli bir katkı sağladığı düşünülmüştür (Cleveland, 2008, s. 288). 1947'ye kadar İngiliz yönetimi altında bulunan Filistin'de uzun yıllar boyunca mücadeleler devam etmiştir (BBC, 2024a).

1947 yılına gelindiğinde, II. Dünya Savaşı'nın etkileri nedeniyle ciddi ölçüde güç kaybeden İngiltere, bu bölgeden çekilme kararı alarak Filistin meselesini BM'ye devretmiştir (Hughes ve Royde, 2024). BM ise 11 ülkenin üyesinden oluşan BM Filistin Özel Komitesini (The UN Special Committee on Palestine) kurmuş ve Filistin ile İsrail devletlerinin ekonomik olarak birleşmesi gerektiğini oy çoğunluğu ile kabul etmiştir (Encyclopaedia Britannica). BM 181 sayılı (Encyclopaedia Britannica) bu karar ile bölge Arap devleti ve Yahudi devleti olarak bölünmüş (Encyclopaedia Britannica, 2024), toprakların %55'i Yahudilere %45'i Filistinlilere verilmiş (Haddad ve Chughtai, 2023) ve Kudüs'ün uluslararası özel bir rejim tarafından yönetilmesi kabul edilmiştir (Encyclopaedia Britannica).

BM'nin vermiş olduğu bu karar, 1917 yılında İngiltere Dış İşleri Bakanı Arthur Balfour'un (Balfour Deklarasyonu – The Balfour Declaration [Tahhan, 2018]) İngiltere'de bulunan Yahudilere “ulusal bir yurt kurma” sözüne dayanmıştır (Haddad ve Chughtai, 2023). Esasında bu bildiri Yahudilerin liderlerinden olan Lord Walter Rothschild'e gönderilen bir mektuptan dolayı oluşturulmuştur. Lord Rothschild'e gönderilen bu mektup bir hafta sonra 9 Kasım 1917'de gazetelerde yayımlanmış ve böylece kamuoyu konuya ilişkin bilgi sahibi olmuştur (BBC, 2021). Bu durum 1948 Filistin Nakbası'nın habercisi olarak kabul edilmiştir (Tahhan, 2018).

14 Mayıs 1948'e gelindiğinde ise Yahudi liderler İsrail'in bağımsızlığını ilan etmiş ve ertesi gün 5 Arap ülkesi saldırıya geçmiş ve ilk Arap-İsrail savaşı başlamıştır. Bu savaşın sonucunda yedi yüz elli binden fazla Filistinli, yurtlarından sürülerek evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. O dönemde gitmek zorunda kalan Filistinlilere, Filistinli yeni kuşaklara geri dönme izni bile verilmemiştir (BBC, 2024a). İsrail, Filistinlileri topraklarından kovarak Filistin topraklarının %78'ini ele geçirmiştir (Haddad, 2022). Topraklarından ayrılmak zorunda kalan Filistinliler BM tarafından mülteciler olarak kabul edilmiş, Suriye, Ürdün ve Lübnan gibi ülkelere sığınmışlardır. Yaklaşık üçte biri ise mülteci kamplarında yaşamaya başlamıştır (BBC, 2018). Kendi topraklarından zorla sürülerek mülteci durumuna düşen Filistinliler, bu olayı “El-Nakba”, yani “Büyük Felaket” olarak adlandırmışlardır (BBC, 2024a). El-Nakba olayı Filistinliler için oldukça önemli bir olay olarak kabul edilmiş ve bu büyük felaket, her yıl (15 Mayıs) Filistinliler tarafından anılmıştır (BBC, 2018).

1948-1949 yıllarında gerçekleşen tek savaş, Arap-İsrail Savaşı olmamıştır, 1956 (Süveyş Krizi-Suez Crisis), 1967 (Altı Gün Savaşı-Six-Day War), 1973 (Yom Kippur Savaşı-Yom Kippur War), 1982 (Lübnan Savaşı-Lebanon War), 2006 (İkinci Lübnan Savaşı-Second Lebanon War) ve 2023'ten (İsrail Hamas Savaşı-Israel Hamas War) günümüze kadar birçok Arap-İsrail savaşı gerçekleşmiştir (Encyclopaedia Britannica, 2024). Diğer yandan 1979 Camp David Anlaşmaları, 1990 Oslo Anlaşmaları ve 2020 İbrahim Anlaşmaları da dâhil olmak üzere barışı sağlamak üzere çok sayıda anlaşma yapılmış ama buna rağmen çatışmalar hep devam etmiştir (BBC, 2018). Anlaşmalarla bir şey elde edemeyen Arap ülkeleri, savaşlarda da başarı elde edememiş ve çok büyük kayıplar vermişlerdir. İsrail ise İngiltere hükümetinin desteğiyle bölgenin en önde gelen askeri güç olduğunu kanıtlamıştır (Encyclopaedia Britannica, 2024). Ancak 2023 yılında gerçekleşen İsrail-Hamas Savaşı tarihin en yıkıcı savaşı olarak kayda geçmiştir.

7 Ekim 2023'te Hamas, İsrail'e karşı tarihte eşi benzeri görülmemiş bir saldırı gerçekleştirmiştir. Bu saldırı İsrail tarafından tarihin en ölümcül saldırısı olarak nitelendirilmiş ve ölümcül bir karşı saldırının başlatılmasına sebep olmuştur. Yaklaşık bir buçuk yıl devam eden saldırılara rağmen, Hamas ve İsrail arasında barış hâlâ sağlanamamıştır. Üstelik savaşın şiddeti her geçen gün daha da artmıştır. 1 Ekim 2023'te ise İsrail, Hamas'a destek veren Hizbullah'a karşı Lübnan'a kara operasyonları başlatmıştır. 7 Ekim'den beri İsrail ile Hamas arasında hava saldırıları devam etmiştir. İran ise Hizbullah'ı desteklemek için yüz elliden fazla balistik füze fırlatmıştır. Bu saldırılar dünya genelinde Hamas-İsrail savaşının bölgesel bir savaşa neden olabileceği korkusunu oluşturmuştur (Salem, 2024).

Ekim 2023'ten beri Gazze'de ölüm sayısı 44.664'e (bu rakamın 15.000'den fazlası çocuk [Tatour, 2024]) yaralıların sayısı ise 105.976'ya yükselmiştir. Ancak yol kenarlarında, enkaz altlarında hâlâ cenazelerin olduğu (tahmini 10.000 [Tatour, 2024]), Filistinlilerin İsrail güçlerinden dolayı bu cenazelerine ulaşamadıkları ifade edildiğinden sayının daha fazla olduğu düşünülmektedir. Üstelik Ekim 2023'ten beri nüfusun %85'i (yaklaşık iki milyon) Gazze'de evlerini ve topraklarını terk etmiştir. İsrail, halkın sığındığı eğitim kurumları ve hastaneleri hedef alarak sivil altyapıyı da hedef almıştır (Anadolu Ajansı [AA], 2024). İsrail'in Gazze'ye giden insani yardımları engellemesi ve yardım kuruluşlarından gelenleri öldürmesi Gazze halkının yoğun bir kıtlık çekmesine sebebiyet vermiştir. Hastanelerin yok edilmesi, tıbbi yardımların önlenmesi bulaşıcı hastalıkların yayılmasına da sebebiyet vermiştir (Council Foreign Relations [CFR], 2024). İsrail Ekim 2023'ten beri Gazzelilere savaş adı altında resmen soykırım uygulamaktadır (AA, 2024). Diğer yandan, uluslararası toplumlar, çeşitli diplomatik ve ekonomik yaptırımları tartışmaya açmış olup, özellikle vergisel tedbirler yoluyla baskı oluşturmayı amaçlayan politikaları gündeme getirmiştir.

Filistin – İsrail Savaşına Yönelik Vergisel Yaptırımlar

Filistin – İsrail savaşına yönelik vergisel yaptırımlar bağlamında dört temel yaptırım türü tespit edilmiştir. Söz konusu yaptırımlar, vergi transferlerinin durdurulması, gümrük vergisi, vergi muafiyeti ve savaş vergisi direncini içermektedir. Bu yaptırımlar, aşağıda ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Vergi Transferlerinin Durdurulması

2023 Ocak ayında İsrail, Filistin Yönetimi'nin İsrail Devleti'ne karşı siyasi ve hukuki savaş başlatma kararına yanıt olarak bir dizi yaptırım kararını açıklamıştır. Filistin Yönetimi (The Palestinian Authority - PA)'ne karşı alınan bu yaptırımların başında, Tel Aviv'in Filistin Yönetimi adına topladığı 139 milyon İsrail şekeli (39 milyon dolar) tutarındaki vergi gelirlerine el konulması ve bu gelirlerin Filistin terörizmin saldırılarından zarar gören İsrailli mağdur ailelere aktarılması olduğu belirtilmiştir (AA, 2023). Filistin Maliye Bakanlığı'nın son istatistiklerine göre, İsrail hükümeti son birkaç yılda Filistin vergi gelirlerinden yaklaşık 6,93 milyar şekel (1,8 milyar dolar) kesmiştir ve bu gelirleri iade etmeyi reddetmiştir. Bu durum, Filistin Yönetimi'nin karşı karşıya olduğu mali zorlukları daha da kötüleştirmiştir. İsrail'in uyguladığı bu politika, Filistin Yönetimi'ne, Gazze'deki

çalışanlarına ve emeklilerine, sağlık ve eğitim gibi temel sektörlerde çalışan hükümet çalışanlarının maaşları da dâhil olmak üzere ödemelerin durdurulmasına neden olmuştur (Middle East Monitor [MEMO], 2024). Filistin yönetimi, şu anda maaşların %50-60'ını ödeyebilmektedir (Reuters, 2024).

Bununla birlikte, İsrail, şehit ve tutuklu ailelerine yönelik ödemeler kapsamında Filistin yönetimine ait 3,48 milyar şekel (600 milyon dolar) tutarındaki geliri, Şubat 2019'dan itibaren devam eden bir uygulama çerçevesinde alıkoymaktadır. Bu kesintiler ortalama olarak ayda 53,5 milyon şekel (14,4 milyon dolar) tutarındadır ve İsrail bu gelirlerin serbest bırakılmasını engellemeye devam etmektedir (MEMO, 2024). İsrail ayrıca elektrik, su ve Filistinlilerin İsrail hastanelerindeki tedavi masrafları için de vergi kesmektedir (Reuters, 2024).

Diğer yandan İsrail tarafından Filistin yönetimine karşı uygulanan bu yaptırım ilk değildir. 2014 yılında Filistin'in 15 uluslararası antlaşmaya ve sözleşmeye dâhil olması İsrail'in aynı yaptırımı uygulamasına neden olmuştur (BBC, 2014). Yine 2012 yılında Filistin'in BM'ye üye olmayan gözlemci statüsüne yükseltilmesinde İsrail yine aynı yaptırımı uygulayarak vergi gelirlerinin aktarılmasını reddetmiştir (Kershner, 2012). İsrail'in, normal şartlarda Filistin yönetiminin üçte ikisine denk gelen vergi gelirini toplayarak Filistin yönetimine aktarması gerekmektedir (Middle East Eye [MEE], 2015). Ancak İsrail her fırsatta bu vergi gelirlerini aktarmayı durdurma veya kısmi olarak aktarma şeklinde Filistin'e karşı yaptırım uygulamayı fırsat bilmektedir.

Gümrük Vergisi

İsrail yönetimi, Filistin Kurtuluş Örgütü (The Palestine Liberation Organization) ile 1994'te imzaladığı Paris Ekonomi Protokolü gereğince, Filistin Yönetimi'nin sınırlar üzerindeki kontrolü İsrail tarafından gerçekleştirilmektedir (Geldi, 2024). Protokol ile Filistin, dış ticaretinde İsrail'e bağımlı iken, Filistinlilerin ihracat ve ithalatının neredeyse tamamı İsrail'den ya da İsrail kontrolündeki noktalardan yapılmaktadır (Erdem, 2024). Bu kapsamda İsrail toplamış olduğu gelirlerin yaklaşık 190 milyon dolarını %3 karşılığında Filistin'e aktarmaktadır. Ancak 2000 yılında beri İsrail, Filistin hükümeti adına ne kadar gelir topladığını belirtmemekte ve 2022 yılından itibaren bu gelirlerden kesinti yapmaya devam etmektedir (Odeh, 2020).

Kasım 2023'te ise İsrail Maliye Bakanı Filistin Yönetimi'nin "*vergi gelirlerinden 130 milyon şekel (yaklaşık 35 milyon dolar) tutarında kesinti yapılmasını ve bu paranın Filistinlilerin düzenlediği saldırılarda yakınları öldürülen 28 İsrailli aileye aktarılması*" talimatını vermiştir (Erdem, 2024). İsrail ayrıca Ürdün'le sınır kapılarında Filistinli yolculardan toplanan 900 milyon şekel (242,6 milyon dolar) tutarındaki vergiyi elinde tutmuş ve toplam kesintileri yaklaşık 6,93 milyar şekele (1,8 milyar dolar) çıkarmıştır (MEMO, 2024). Bu kesintiler Filistin ekonomisini olumsuz yönde etkilemiştir.

Vergi Muafiyeti

ABD Temsilciler Meclisi (The US House of Representatives), 21 Kasım 2024 tarihinde Hazine Bakanlığı'na (The Treasury Department), "terörist destekçisi örgüt" olarak gördüğü herhangi bir kâr amacı gütmeyen kuruluşların vergi muafiyet statüsünü iptal etme yetkisi veren bir yasa tasarısını kabul etmiştir. Terör Finansmanı Durdurma ve Amerikan Rehinelerine Uygulanan Vergi Cezaları Yasası (The Stop Terror-Financing and Tax Penalties on American Hostages Act) olarak bilinen yasa iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, yurt dışında hukuka aykırı veya haksız yere gözaltına alınan veya rehin tutulan ABD vatandaşları ve eşleri için vergi muafiyeti sağlarken; ikinci bölüm, teröristleri destekleyen örgütlerin vergi muafiyet statüsünü sonlandırmaktadır (MEE, 2024a).

Bu yasa, İsrail'in Gazze'ye yönelik savaşını eleştiren birçok Filistin yanlısı grubun tehlikeye atıldığına yönelik eleştiriler almaktadır. Yasa tasarısının ortak sponsorlarından biri olan Cumhuriyetçi Kongre Üyesi David Kustoff, yasa tasarısının açıkça "*Hamas da dâhil olmak üzere terör örgütlerinin finansal ağlarını çökertmeyi*" amaçladığını belirtmektedir. Kaldı ki, Hamas'ın Güney İsrail'e yönelik saldırıları ve İsrail'in Gazze'ye tam teşekküllü bir savaş başlatarak 44.000'den fazla Filistinlinin ölümüne yol açmasının ardından, birçok ABD'li milletvekili, İsrail'in savaşını protesto eden kişi ve

grupları, ABD'nin terör örgütü olarak tanımladığı Hamas'ı desteklemekle suçlamıştır. Dolayısıyla söz konusu yasanın, ABD'deki Filistin yanlısı grupların yanı sıra Gazze'ye yardım ulaştırmak için çalışan herhangi bir gruba karşı bile kullanılabilmesi mümkündür (MEE, 2024a).

Savaş Vergisi Direnci

İngiltere'de savaş karşıtı gruplar, hükümetin Filistin-İsrail Savaşına karşı tutumunu değiştirebilme adına “soykırıma vergi yok” kampanyası adı altında vergi ödemeyi bırakma çağrısı yapmıştır. Kampanyayı savunanlar, İsraili destekleyen bir hükümete ödenen vergilerin soykırımın finanse edildiği anlamına geldiğini ve bunun da yasadışı olduğunu savunmuştur. Kampanya savunucularına göre, soykırıma karşı durmak amacıyla vergiye direnç göstermek yasaldir (Demirci, 2024). Savaş vergisine direnmek, savaşı finanse eden vergilerin bir kısmını veya tamamını ödemeyi reddetmek anlamına gelmektedir (Dilawar, 2024).

Kampanyanın öncelikli amacı, vergi mükelleflerine belediye ve gelir vergilerini ödememeyi ikna etmektir. Ayrıca kampanyaya katılanlardan aynı gün İngiltere Gelir ve Gümrük İdaresi'ne (*The Revenue and Customs*) kesintilerini bildirmeleri istenecektir. Daha sonra bu kişiler vergilerini vergi idaresi yerine bir vakfa ödemeye başlayacaktır. Eğer hükümet bir yıl içinde mahkeme huzurunda “savaş suçlarına ortak olmadığını” ispatlarsa vergiler gümrük idaresine iade edilecektir. Böylece İngiltere hükümetinin Gazze'ye yönelik politikasını değiştirmeye yönelik baskı uygulanmaktadır. Bu kapsamda İngiltere'nin bir yıl içinde yaklaşık 700 milyon Euro'dan mahrum kalacağı tahmin edilmektedir (Demirci, 2024).

Diğer taraftan soykırıma karşı vergi direnci hareketinin bir örneği de ABD'de görülmüştür. ABD hükümeti her yıl İsrail'in Filistin'e yönelik savaşını finanse edebilmek için İsrail'e 3,8 milyar dolar göndermiştir. Ekim 2023'ten bu yana ABD, soykırımın devam edebilmesi için gerekli olan finansal desteğin %70'ini (18 milyar dolar) karşılamıştır (Not My Tax Dollars). Savaş karşıtı gruplar, savaşı finanse etmek için uygulanan bir verginin olmadığını, ancak herkesin ödediği verginin yaklaşık yarısının soykırımı finanse etmek için kullanıldığını savunmaktadır. Bu kapsamda savaş karşıtı gruplar, vergi mükelleflerinin federal gelir vergilerinin en az %5'ini hayır kurumlarına veya yerel toplum örgütlerine bağışlamasına yönelik “vergi karartma – tax blackout” adı altında bir kampanya başlatmaktadır. Bu kampanya, soykırımın finanse edilmesine karşı eyleme dönüştürülebilecek önemli bir protesto biçimi olarak görülmektedir (Dilawar, 2024). Bu tür bireysel ve sivil girişimlerin yanı sıra, devletler ve uluslararası kuruluşlar da çeşitli ekonomik yaptırımların uygulanmasını teşvik etmekte ve finansal baskı mekanizmalarını harekete geçirmektedir.

Filistin – İsrail Savaşına Yönelik Ekonomik Yaptırımlar

Filistin-İsrail savaşına yönelik ekonomik yaptırımlar bağlamında beş temel yaptırım türü tespit edilmiştir. Söz konusu yaptırımlar, federal yardımlar, finansal destekler, uluslararası yardımlar, mali işlemler ve yatırımların yasaklanmasını içermektedir. Bu yaptırımlar, aşağıda ayrı başlıklar altında detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Federal Yardımlar

ABD'deki üniversite kampüslerinde bir yıl süren kitlesel Filistin yanlısı seferberliğin ardından, iki ABD milletvekili, İsrail'e ticari boykot uygulayan üniversitelere federal yardımı kesmeyi amaçlayan bir yasa tasarısını Kongre'ye sunmuştur. Yasa tasarısı, aylardır Filistin yanlısı protestocuların taleplerini kabul eden ve Gazze savaşından kâr elde eden şirketlerdeki hisselerini elden çıkaran üniversitelere karşı federal fonları kullanmakla tehdit etmekte ve bu tür elden çıkarmaları “antisemitik” olarak adlandırmaktadır. Bu yasa tasarısı, ABD genelinde 30'dan fazla eyalet meclisinde kabul edilen benzer boykot karşıtı yasa tasarısıyla örtüşmektedir. Amaç, devletle sözleşmesi olanları İsrail'i boykot etmeme taahhüdünü imzalamaya zorlamaktır. Bu yaptırımlar, Filistin yanlısı gruplar ve ifade özgürlüğü örgütleri tarafından sert bir şekilde eleştirilmiş ve ifade özgürlüğü hakkını garanti altına alan ABD Anayasası'na aykırı olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle Teksas, Georgia ve Arkansas

dâhil olmak üzere birçok eyalet de bu yasa tasarıları dava edilmiş olsa bile; çoğu eyalette bu yasalar hâlâ yürürlükte olmaya devam etmektedir (MEE, 2024b).

Diğer yandan, geçtiğimiz yıl boyunca, ABD yasama organları İsrail'in Gazze'ye yönelik askerî saldırısının ardından ülkede Filistin yanlısı aktivizmin artması üzerine, ülkedeki mevcut boykot karşıtı yasaların kapsamını genişletecek (MEE, 2023) federal bir anti-boykot yasa tasarısını çıkartmayı (MEE, 2024b) hedeflemiştir. Bunun üzerine temsilciler Meclisi 2023 Şubat ayında, Amerikan vatandaşlarının ABD'ye dost ülkelere karşı yabancı hükümetler tarafından düzenlenen boykotlara katılmayı reddetmelerini gerektiren mevcut Boykot Karşıtı Yasa'yı genişletecek olan IGO Anti-Boykot Yasası (IGO Anti-Boycott Act)'ni yürürlüğe geçirmiştir (MEE, 2024b). Bu yasa tasarısı, küresel antisemitizme karşı mücadelede önemli bir tedbir olarak görülmüştür (MEE, 2023).

Finansal Destekler

Ocak 2024'te AB, Hamas ve PIJ (Palestine Islamic Jihad – Filistin İslami Cihat)'i terör örgütü ilan etmiş ve bu kapsamda Hamas ve PIJ'i destekleyen bireyleri ve kuruluşları hedef alan bir yaptırım rejimi kurmuştur (Global Sanctions, 2024a). Amaç, Hamas ve PIJ'in şiddet eylemlerini önlemeyi amaçlamaktır. AB bu yaptırım çerçevesi ile Hamas ve PIJ'i finansal olarak destekleyenleri hedef almaktadır. Yaptırım rejimi altında listelenenlerin varlıklarını dondurmaktadır. Doğrudan veya dolaylı olarak kendilerine veya onların yararına fon veya ekonomik kaynak sağlamak yasaklanmaktadır. Ayrıca, listelenen gerçek kişilere AB'ye seyahat yasağı da uygulanmaktadır (European Council [EC], 2024).

Yeni yaptırım çerçevesi 19 Ocak 2025'e kadar geçerlidir (European Union [EU], 2024a ve EU, 2024b). Ancak Konsey, belirlenen hedeflere ulaşılmadığını düşünürse, söz konusu yaptırım çerçevesini gözden geçirecek ve uygun şekilde yenileyecek veya değiştirecektir (EC, 2024). AB dışında, ABD, İngiltere ve diğer ülkeler de (Avustralya, Kanada, Japonya ve Yeni Zelanda) Hamas ve PIJ'i terör örgütü olarak ilan etmiştir (Global Sanctions, 2024b). Bu ülkeler bu gruplara üye olmayı, destek ve kaynak sağlamayı suç hâline getirmiştir (Global Sanctions, 2024a).

Diğer yandan İsviçre, Hamas'ın terör eylemlerini kınayarak insani durumun iyileştirilmesi gerektiğini savunmuştur (Federal Department of Foreign Affairs [FDFA], 2023). İsviçre Dışişleri Bakanlığı, uluslararası insani hukuka saygı gösterilmesi ve sivillerin korunması için Filistin'de ve İsrail'de yer alan 11 saygın insan hakları örgütüne sağlanan fonu (150 milyon dolardan fazla) askıya alma kararı almıştır. Üstelik bu kararı, İsrail'in Gazze'de 2,2 milyondan fazla insana su, yiyecek, yakıt, elektrik ve ilaç gibi temel hizmetlerin erişimini kesmesi üzerine alması oldukça manidardır (Kilbride, 2023).

Yine Hamas'ın İsrail'e yönelik saldırılarına yanıt olarak İsveç (5 milyon dolar), Danimarka (13 milyon dolar), Avusturya (20 milyon dolar) ve BM, Filistin ve sivil toplum örgütleri için fon sağlamayı da içeren ikili kalkınma yardım programlarını askıya almıştır (Kumar, 2023). İngiltere'de yardım ödemelerini durdurmak veya askıya almak yerine kalkınma programını gözden geçirmeye başlamıştır (Barrons, 2023). Bu hareketler, 16 yıldır hâlihazırda mevcut olan kısıtlamaların ardından zaten kötü koşullara sahip olan Gazze'nin durumunun daha da kötüleşmesine sebebiyet vermektedir. Özellikle Batı ülkelerin Filistin'e karşı kalkınma yardımlarını dondurması konusunda vermiş olduğu açıklamalar oldukça endişe vericidir (Kumar, 2023).

Uluslararası Yardımlar

İsrail 2024 yılı Ekim ayında, BM'ye bağlı Filistin Mültecileri Yardım ve Çalışma Ajansı'nın (The Relief and Works Agency for Palestine Refugees - UNRWA) İsrail ve işgal altındaki Doğu Kudüs'te faaliyet göstermesini yasaklayan yasa tasarısını onaylamıştır. Bu yasa, UNRWA çalışanları ile İsrail yetkilileri arasındaki teması yasaklamıştır. Bu durum kurumun, Gazze ve İsrail işgali altındaki Batı Şeria'da faaliyet gösterme yeteneğini olumsuz etkilemiştir (BBC, 2024b).

Onlarca yıldır, ajans özellikle Batı Şeria ve Gazze Şeridi de dâhil olmak üzere işgal altındaki Filistin topraklarında İsrail tarafından kontrol edilen bölgelerdeki Filistinli mültecilere temel insani hizmetler sağlamıştır. Bu hizmetlere sağlık tesisleri, okullar ve mesleki eğitim merkezleri de dâhildir. Ancak Hamas'ın 7 Ekim'de İsrail'e düzenlediği saldırıların ardından, bazı UNRWA personelinin de bu örgüte dâhil olduğu iddiaları, İsrail'de örgütün yasaklanması yönündeki çağrılarını daha da yoğunlaştırmıştır (BBC, 2024b). Eski bir büyükelçi ajansı UNRWA'yı, "*Yahudi Devleti'nin yıkımına tamamen kendini adanmış bir Filistin örgütü*" olarak tanımlamıştır (United Nations [UN], 2024a). Bu iddiaların ardından, yaklaşık 16 Batı ülkesi yardım kuruluşuna geçici olarak fon sağlamayı durdurmuştur. Hâlbuki Gazze'nin iki milyondan fazla nüfusunun neredeyse tamamı ajansın yardım ve hizmetlerine bağımlıdır (BBC, 2024b).

Bu anlamda UNRWA, Gazze'deki tüm yardım operasyonlarının omurgası konumundadır (UN, 2024a). Kaldı ki, BM 2024 Kasım ayında yapmış olduğu açıklamada, 2023 yılı Ekim ayında başlayan savaştan bu yana 333 yardım görevlisinin öldürüldüğünü ve bunlardan 243'ünün UNRWA çalışanı olduğunu belirtmiştir. Bu durum insani yardım operasyonlarının imkânsız hâle gelmesine ve Gazze'deki açlığın hızla derinleşmesine sebebiyet vermektedir (Aljazeera, 2024).

Mali İşlemler

İsrail'in Gazze'ye yönelik yürüttüğü savaşta bankalar, öncelikli hedefler arasında yer almıştır. İsrail, Filistin halkının dayanma gücünü artırabilecek elektrik, su gibi altyapıları hedef almanın yanında, kamu ve özel sektör tesisleri ile bankaları yoğun hava saldırıları nedeniyle işlevsiz hâle getirmiştir. Gazze'de bulunan on bankanın çalışanları işlerine gidememiş, şubelerini açamamış ve hizmetlerini gerçekleştirememiştir (Çamdalı, 2024).

Diğer yandan İsrail, bankalar arası işbirliğini uzatmayarak Filistin bankacılık sektörünün olağanüstü bir krize girmesine sebep olmuştur (Canik, 2024). Özellikle İngiltere, Fransa ve Almanya, muhabir bankacılık hizmetlerinin İsrail tarafından en az bir yıl süreyle acilen yenilenmesi gerektiğini talep etmiştir (Finansın Gündemi, 2024). ABD Hazine Bakanı ise Filistin finans kuruluşlarının dünyadan izole edilmesinin tüm bölgeyi istikrarsızlaştıracağını ve Filistin için ekonomik bir felaket riskini doğuracağını ifade etmiştir (Mepa News, 2024).

Filistin Kuruluş Örgütü ile İsrail yönetimi, Paris Ekonomi Protokolü'nü 1994'te imzalamıştır. Bu protokole göre Filistin Merkez Bankası olarak görev yapan Filistin Para Otoritesi, bankacılık sektörleri dâhil, tüm bankacılık faaliyetlerini denetlemektedir (Finansın Gündemi, 2024). Hâlihazırda, Bank Hapoalim ve Discount Bank adında iki İsrail bankası Filistin bankalarının hem İsrail'deki hem de dünyadaki bankacılık işlemlerini yürütmektedir (Canik, 2024). Bu anlamda Filistin bankalarının küresel bankacılık sistemine erişmesinde İsrail bankaları temel anahtar görevi görmektedir (Finansın Gündemi, 2024).

İsrail Maliye Bakanlığı, 2016'dan beri İsrail'in bu iki bankasına, Filistin bankalarıyla olan küresel çapta iş ilişkilerini sürdürmede aracılık etmesine izin veren yıllık bir muafiyet vermektedir (Hanna ve Dajani, 2024). Bu muafiyet izni, İsrail bankalarını Filistin Yönetimi'nin "*terör gruplarına fon transferi*" nedeniyle açacağı davalara karşı korumaktadır. Bu muafiyet izni uzatılmazsa, İsrail bankaları yasal işlemlerle karşı karşıya kalacak ve Filistin bankalarıyla ilişkilerini koparmaları gerekecektir (UN, 2024b). Filistin finans kuruluşlarının küresel bankacılık sistemiyle bağlantısının kesilmesi, Filistin bankalarının temel işlevini kaybetmesine ve Filistin ekonomisinin felç olacağı anlamına gelmektedir (Canik, 2024). Ayrıca banka havalelerinin imkânsız hâle gelmesi Filistin halkının tüm temel insan haklarını (yaşam hakkı, gıda hakkı ve sağlık hakkı gibi) tamamen etkileyecek ve devam eden insani felaketi daha da kötüleştirecektir (UN, 2024b). Bankacılık işlemlerinin durması, savaşın şiddetlenmesi ve altyapıların yok edilmesiyle Filistin'de büyüyen mali kriz giderek derinleşecektir.

Diğer yandan Kanada, Doğu Kudüs ve Batı Şeria'daki vatandaşların mülklerine uygulanan gasp ve zararları, yardım konvoylarına yapılan saldırıları ve Filistinli kişilerin zorla yerinden edilmesi

gibi şiddet eylemlerine neden olan İsraili dört kişiye ve iki kuruluşa yaptırım uygulamıştır. Bu kapsamda listelenen kuruluşların ve bireylerin Kanada’da sahip olabilecekleri tüm varlıkları dondurulmuş, Kanadalı vatandaşlar ile işlem yapması yasaklanmış ve Kanada’ya mülteci veya göçmen olarak kabul edilemeyeceği belirtilmiştir. Kanada, İsraili yerleşimcilerin aşırı saldırı ve şiddet eylemlerinin genişlemesine karşı çıkmak amacıyla yaptırımlar uygulamaktadır (Government of Canada, 2024). ABD Hazine Bakanlığı’na bağlı Yabancı Varlıklar Kontrol Ofisi (The Office of Foreign Assets Control - OFAC) ise yurt dışında bulunan Hamas’ın üst düzey yetkililerine yaptırım uygulamıştır. Yaptırım kapsamında ABD’deki sahip olabilecekleri tüm varlıkları dondurulmuş ve ABD’li vatandaşlar ile işlem yapması yasaklanmıştır (Rudaw, 2024).

Yatırımların Yasaklanması

New York Eyaleti yatırımların yasaklanmasına yönelik yaptırım kararı almıştır. Yürütme Emri 157’ye göre, İsrail’e karşı boykot uygulayan, yatırımdan çekilen veya yaptırım uygulayan kampanyaları destekleyen tüm kamu fonlarının geri çekilmesi emredilmektedir. Devlet otoritesi veya kurumlarının New York Eyaleti’ndeki ayrımcı ve zararlı Filistin destekli yaptırımları, boykotları ve yatırımdan çekilmeleri genişleten kampanyaları teşvik etmesi veya bu kampanyalara yatırım faaliyetinde bulunması yasaklanmıştır.

Filistin – İsrail Savaşında Uygulanan Yaptırımlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme

1994 yılında imzalanan Paris Protokolü (The Paris Protocol), İsrail ekonomisini gümrük birliği yoluyla Filistin ekonomisiyle birleştirmekte ve İsrail’in tüm sınırları kontrol edeceğini belirtmektedir. Ekonomik İlişkiler Protokolü (The Protocol on Economic Relations) olarak da bilinen bu protokol, Filistin vergi gelirlerinin, Filistin hükümeti adına İsrail tarafından toplanmasına izin vermektedir (Hussain, 2018). Bunlar, Filistin pazarlarına yönelik mallar üzerindeki gümrük vergileri, yakıt tüketim vergileri, KDV ve diğer vergileri içermektedir. Ayrıca İsrail, işgal altında olan Batı Şeria’nın %60’ına denk gelen C Bölgesi’ndeki Filistinlilerden vergi ve diğer ücretleri de toplamaktadır. Ancak İsrail 2000 yılından itibaren gerçekte ne kadar vergi topladığını ifade etmediğinden dolayı Filistin ekonomisine anlatılmaz kayıplara neden olmaktadır (Odeh, 2020).

İsrail yetkilileri Paris Protokolü ile Filistin hükümeti adına topladığı vergi ve finansal gelirlere Filistinlilerin erişimini kısıtlamaktadır. Bu protokol de Filistin yönetiminin harcamalarının tasfiye gelirleri, yerel vergi tahsilatı, uluslararası örgütlerden ve diğer devletlerden gelen aynı ve mali yardımlar aracılığıyla finanse edildiği belirtilmektedir. Esasen Filistin Yönetimi, İsrail ekonomisiyle bağlantıyı destekleyen yaklaşımları ve politikaları benimsemiştir. Muhtemelen bu durum Filistin Yönetimi’nin kurulma aşamasında hızlı bir şekilde ihtiyaç duyulan güvenilir bir mali kaynak dağıtımından dolayı ortaya çıkmaktadır (The Coalition for Accountability and Integrity [AMAN], 2020, ss. 4-5).

Ancak işgal döneminde İsrail’in, Filistin Yönetimi adı altında topladığı vergi gelirlerinin yaklaşık yarısını çeşitli ekonomik ve vergisel yaptırımlar ile İsrail hazinesine aktardığı görülmektedir. Bu durum esasında üç kanaldan gerçekleşmektedir. Filistin ithalatlarına uygulanan gümrük vergileri, Filistin topraklarında dolaşımda olan İsrail şekeli ve Filistin işçilerin ücretlerinden yapılan kesintilerdir. Üçüncüsü GSMH’nın %15-20’sini oluşturmaktadır. İsrail, şüphesiz bu kısıtlamaları ve yaptırımları güvenlik kisvesi adı altında haklı göstermeye çalışmaktadır (Al Mezan, 2021, ss. 4-5). Ancak bu kesintiler Filistin’in zaten kırılmalı olan ekonomisini daha da felç etmekte ve nüfusun yaşam koşullarını daha da kötüleştirmektedir.

Ekonomik ve vergisel yaptırımlar, ülkelerin ekonomileri üzerinde ciddi mali yükler oluşturmakta olup, bu yük yalnızca ekonomik düzeyde değil, aynı zamanda demokratik rejimlerin işleyişi üzerinde de belirgin etkiler meydana getirmektedir. Özellikle çok taraflı bir şekilde ve uluslararası kuruluşlar aracılığıyla uygulanan yaptırımlar, demokratik süreçlerin olumsuz bir şekilde etkilenmesine neden olabilir. Yaptırımların ekonomi üzerindeki olumsuz etkileri, halkın yaşam standartlarını düşürerek toplumsal hoşnutsuzluğa yol açabilir ve bu durum hükümetlerin meşruiyetini

zedelebilir. Demokratik rejimlerin zayıflaması, bazen otoriterleşme eğilimlerini güçlendirebilir ve hükümetlerin otoriter yöntemlerle karşı koymalarına neden olabilir (Peksen, 2019). Diğer yandan Filistin'e yaptırım uygulayan ülkeler, Hamas'ı terör örgütü olarak tanıdığı için uygulanan yaptırımların meşru olduğuna inanmaktadır. Bu bağlamda, Filistin'e yönelik fonların askıya alınması, yapılan incelemeler ve yardımların engellenmesi, zaten aşırı şiddet ve baskı altında olan milyonlarca Filistinliyi daha da zor duruma sokmakta ve cezalandırmaktadır (Kumar, 2023).

ABD ve Batı ülkelerinde ekonomik ve vergisel yaptırımlar uluslararası krizlerle başa çıkabilmek adına güçlü araçlar olarak görülmektedir (Bahlali, 2024). İsrail'in ve Batı ülkelerin Gazze'ye yönelik uyguladığı kapsamlı yaptırımlar ve kısıtlamalar, Gazze'de yaşayan 2,2 milyon insanın yaşamlarını iyileştirme fırsatlarından mahrum bırakmıştır. Uygulanan yaptırımlar bir taraftan Filistin'in ekonomisini mahvederken diğer taraftan da Filistin halkının parçalanmasına neden olmuştur (HRW, 2022).

Filistin ekonomisi düşük gelirli bir ülkedir. Filistin'de kişi başına düşen GSYİH durgundur ve işsizlik oranı yüksektir. Ekonomi sürdürülebilir kalkınmadan ziyade bağışçaların yardımlarıyla yönlendirilmektedir. Ancak tarım sektörü, Filistin ekonomisinde önemli bir paya sahiptir ama savaş ile birlikte tarım sektörü de tahribata uğramıştır. İsrail, Filistin'de sistematik olarak tarlaları, hayvan çiftliklerini ve meyve bahçelerini hedef alarak buldozerlerle yıkmakta ve tarih boyunca eşi benzeri görülmemiş bir tahribata yol açmaktadır. Filistin Araştırmaları Enstitüsü'ne göre Filistin'de %75'ten fazla tarım arazileri yok olmuştur. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Ajansı'nın (The United Nations Trade & Development- UNCTAD) 2024 Temmuz tarihli raporunda ise, Filistin'de 2023 Ekim ayından itibaren gerçekleşen şiddetli ekonomik yıkımın, 2008, 2012, 2014 ve 2021 yıllarındaki saldırıların toplam hasarı aştığı belirtilmektedir (Orto, 2024).

Gazze'de yaşayan 2,3 milyon Filistinlilerin %85'i topraklarından edilmiştir. İsrail, Filistin'de ticari tesislerin %80'ini, 267 ibadethaneleri, tüm üniversiteleri, eğitim kurumlarının %86'sını ve evlerin çoğunu yıkmış veya hasara uğratmıştır. İsrail, hastanelerin çoğunu yıkarak, sağlık sektörünü de yok etmiştir. Yeraltı sularının %83'lük kısmını işlevsiz hâle getirmiştir (Tatour, 2024). Kanalizasyon sistemlerinin %70'i ve atık su arıtma tesislerinin tamamı yok edilmiştir. Kamu altyapısı dâhil yollar harap olmuştur. Tüm yolların %62'si zarar görmüş veya yok edilmiştir. Ana yolların %92'si hasar görmüştür ve yaklaşık %60'ı tamamen kullanılamaz hâle gelmiştir. Bu durum yardım çalışmalarını, ulaşımları ciddi ölçüde engellemekte ve Filistin halk sağlığını tehlikeye atmaktadır (Orto, 2024).

Cenevre Sözleşmesi'ne (The Geneva Conventions) göre İsrail, sivillerin temel ihtiyaçlara erişimini sağlamakla yükümlüdür ve silahlı çatışmanın bir tarafı olarak insani yardımların ulaştırılmasını kolaylaştırmalıdır. İsrail 2008'den bu yana gerçekleştirdiği birçok işgalde sivil halkın ihtiyaç duyduğu elektrik, su ve insani yardım ihtiyaçlarını engellemiştir. Ancak bu defa Netanyahu, Gazze Şeridi'ne ilaç ve yiyecek şeklinde insani hiçbir yardıma izin verilmeyeceğini belirtmiştir (HRW, 2023). İsrail hükümeti, elektriği, suyu, gıdayı, yardım malzemelerini ve yakıt sevkiyatlarını engelleyerek Gazze'deki sivillerin acısını bilerek derinleştirmektedir (Bashi, 2023). İsrail, toplumun temel ihtiyaçlarını reddederek o toplumu cezalandırmaktadır. Açlığı bir savaş silahı olarak kullanmak bir savaş suçudur (Kumar, 2023).

Gazze Sağlık Bakanlığı'nın açıklamasına göre 2024 Nisan ayı itibarıyla 28'i çocuk, 32 kişi yetersiz beslenme ve susuzluktan dolayı vefat etmiştir (HRW, 2024). Her 2 yaşın altındaki 3 çocuktan biri yetersiz beslenmektedir. BM'ye göre, Filistin halkın bir milyondan fazlası açlık ve susuzlukla karşı karşıya kalmaktadır. Entegre Gıda Güvenliği Sınıflandırma sistemine göre bu sayı, tarihte felaket düzeyinde açlık ve susuzlukla karşı karşıya kalan en yüksek insan sayısı olarak ifade edilmektedir (Tatour, 2024). Oxfam'a göre, Filistin'de insanlar ortalama günde 245 kaloriyle (bir kutu bakladan daha az) hayatta kalmaya çalışmaktadır (Oxfam, 2024). İnsani yardım kuruluşları, yardımların bir an önce gerçekleştirilmesi gerektiğini aksi durumda on binlerce kişinin hastalıktan veya açlıktan ölebileceğini belirtmektedir (UK Humanitarian Innovation Hub, 2024).

İsrail ile Filistin arasındaki uzun süredir devam eden çatışma, dünyanın en kötü toprak anlaşmazlıklarından biri olup, onlarca yıldır Orta Doğu'nun genelinde istikrarsızlaştırıcı bir etki oluşturmaktadır. İsrail'in saldırıları Hamas'ı yok etmenin ötesine geçmektedir. Bu saldırılar tarih boyunca devam eden (El-Nakba olayı) zorla göç ettirme/soykırım politikalarının devam ettiğini göstermektedir. 1948 Soykırım Sözleşmesi (The Genocide Convention) md. 2'ye göre, ulusal, ırksal, etnik veya dinî bir grubu kısmen veya tamamen yok etmek amacıyla işlenen eylemler suç sayılmaktadır. Bu anlamda Filistinlilerin hedef alınması, zarar verilmesi, yok edilmesi veya Filistin halkının yok olmasına neden olacak koşulların oluşturulması soykırım kriterlerini karşılamaktadır. ABD ise bütün bu tabloya rağmen İsrail'i uluslararası alanda hem korumakta hem de desteklemektedir (Özkan, 2024).

Diğer yandan vergisel ve ekonomik yaptırımlar, otorite kurma, cezalandırma ve yoksunluk için önemli araçlar olarak kullanılmaktadır. Şüphesiz asgari işgal altında kalanlar bunu daha iyi bilmektedir. Filistin devletinin bir yandan işgal altında olması, diğer yandan İsrail ile ekonomik anlaşmalar çerçevesinde faaliyet gösteriyor olması ister istemez çarpık ve gergin bir sosyo-ekonomik gerçekliğin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, öncelikli olarak ateşkesin sağlanması gerekmektedir. Filistin ekonomi sisteminin arka planındaki sömürgeci yapı tasfiye edilmelidir (Jaber, 2018, s. 93). Filistin vergi sistemini yönetebilecek, yönlendirebilecek ve vergilerinin harcama yönlerini kontrol edebilecek ulusal bir kalkınma vizyonu oluşturulmalıdır. Aksi takdirde ekonomik sistem olarak yeni bir reformdan bahsetmek pek mümkün değildir. Filistin halkın rahat ve huzur içinde yaşayabilmesi için hızlı bir şekilde ekonomik özgürlüğe kavuşması gerekmektedir (Jaber, 2018, s. 94).

Bulgular

Bu çalışma, savaş ortamlarında vergilerin ve ekonomik yaptırımların devletler üzerindeki etkilerini incelemektedir. Ekonominin temel unsurlarından biri olan vergiler, savaş koşullarında stratejik bir araç olarak değerlendirilmektedir. İsrail'e diplomatik destek sağlayan başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere Batılı ülkelerin uyguladığı yaptırım politikaları, Filistin Yönetimi'ni mali açıdan ciddi bir çıkmaza sürüklemektedir. Zaten ekonomik açıdan kısıtlı kaynaklara sahip olan Filistin Yönetimi, bu yaptırımlar nedeniyle finansal çöküş riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Ekonomik yaptırımların, insani krizlere sebep olan diğer kısıtlamalarla eş zamanlı olarak uygulanması, modern dönemin en derin insani krizlerine yol açmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma, tarihsel süreçte önemli bir insani ve siyasi kriz olarak değerlendirilen Filistin - İsrail savaşını ele almaktadır. Araştırmada, vergisel ve ekonomik yaptırımlar başlıklar hâlinde incelenmiş ve konuya ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur. Literatürde bu konuya dair geniş bir kaynak yelpazesi bulunmakla birlikte, mevcut kaynaklar zaman içinde değişkenlik gösterebilmektedir. Bu nedenle, araştırma ilerleyen dönemlerde güncellenerek tekrarlanması bilimsel açıdan faydalı olacaktır.

Araştırmanın temel amacı, savaş ortamlarında uygulanan ekonomik ve vergisel yaptırımların devletlerin ekonomik yapıları üzerindeki etkilerini incelemek ve bu etkilerin sonuçlarını değerlendirmektir. Özellikle vergilerin ve ekonomik araçların savaşın dinamiklerine nasıl entegre olduğu, devletlerin ekonomik istikrarı üzerindeki etkileri ve bu süreçlerin insan hakları ile ilişkili boyutları incelenmektedir. Bu tür araştırmalar, Filistin ve İsrail gibi çatışma bölgelerinde uygulanan yaptırımların toplumsal ve ekonomik sonuçlarını kapsamlı bir şekilde değerlendirme imkânı sunmaktadır.

Araştırma, savaşın sadece askerî boyutlarını değil, ekonomik ve vergisel etkilerini de daha kapsamlı bir şekilde ele alarak derinlemesine bir inceleme imkânı sunmaktadır. Ayrıca, ekonomik ve vergisel yaptırımların uluslararası ilişkilerdeki rolünü ve bu yaptırımların devletler, toplumlar ve küresel ekonomi üzerindeki uzun vadeli etkilerini anlamaya yardımcı olmaktadır. Ekonomik ve vergisel yaptırımların hedef aldığı toplumlar üzerinde oluşturduğu insani krizlerin daha iyi anlaşılması,

gelecekteki diplomatik çözümler ve politika geliştirmeleri için değerli bilgiler sunmaktadır. Çalışmada elde edilen diğer bulgular ise aşağıda sıralanmaktadır;

- Balfour Deklarasyonu, Filistin- İsrail meselesinin bir asırdan fazla bir geçmişe sahip olduğunu kanıtlayan bir belgedir. Filistinli mültecilerin durumu, dünyanın en uzun süredir çözülemeyen mülteci sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.
- İsrail'in Filistin'e yönelik şiddetli saldırısı, şehri bir harabeye çevirmenin yanında, Filistin ekonomisini de yok etmiştir. Filistin halkına uygulanan kısıtlamalar ve yaptırımlar, ekonomik faaliyetleri ciddi derecede kötü etkilemiştir.
- Filistin'e yönelik, İsrail ile diplomatik ilişkilerin sonlandırılması, bankacılık ve finansal yaptırımların uygulanması, İsrail ile ticaret veya diğer iş birliği anlaşmalarının askıya alınması dâhil olmak üzere yasal ve hedefli yaptırımlar uygulanmıştır.
- ABD, İsrail'e koşulsuz askerî fon ve diplomatik destek sağlamaktadır. İsrail'in şiddet dolu eylemleri ABD tarafından desteklenmektedir.
- ABD ve İngiltere gibi gelişmiş ülkelerin yaptırımları, soykırıma destek olmaktadır.
- Yapılan halk hareketleri hem Filistin hem de İsrail için barış ve güvenlik açısından hayati önem taşımaktadır.
- İsrail, Filistin'e karşı son yılların en büyük saldırısını gerçekleştirmektedir ve Filistin halkına karşı açlığı bir savaş silahı olarak kullanmaktadır.
- Bu saldırılar tarih boyunca devam eden (El-Nakba olayı) zorla göç ettirme/soykırım politikalarının devam ettiğini göstermektedir.
- Filistin-İsrail savaşı, sivil halkı derinden etkileyen ve belirsizliklerle dolu dönemleri ifade eden önemli bir olaydır.

Tarihi kökeni 1917 Balfour Deklarasyonu ve 1948 İsrail'in bağımsızlığını ilan etmesine dayanan Filistin - İsrail savaşı, dönemin en istikrarsız ve en kalıcı jeopolitik krizlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Hamas'ın saldırısı, İsrail'in tepkisi ve 7 Ekim 2023'te patlayan şiddet, derin bir tarihi kökeni olan bu savaşın ortaya çıkma şeklidir. Görünen o ki, İsrail'in amacı ne Filistinlilerin topraklarını ele geçirmek ne de silahlı direnişin önüne geçerek Filistinli askerleri öldürmektir; gerek vergisel ve ekonomik yaptırımlar olsun gerekse diğer yaptırımlar olsun amaç Filistin halkını soykırıma uğratarak yok etmektir.

İşgalin devam etmesi, sivil halkın yerinden edilmesi ve Filistin halkına yönelik sistematik ayrımcılık, kalıcı bir barış ortamının sağlanamayacağına dair güçlü algı oluşturmaktadır. Bu durum, yalnızca Filistin halkının yaşamını zorlaştırmakla kalmayıp, aynı zamanda bölgedeki genel istikrarı tehdit eden bir durum arz etmektedir. Filistin halkı, yıllardır süregelen işgal ve baskılar altında acı çekmekte, yerinden edilmekte ve temel insan haklarından mahrum bırakılmaktadır. Ancak, yaşanan acılar, artık hayal gücünü aşacak boyutlara ulaşmış durumdadır. Bu tür insan hakları ihlalleri, bir halkın günlük yaşamını sadece fiziksel değil, aynı zamanda psikolojik olarak da derinden etkilemekte ve bu halkın geleceğe dair umutlarını yok etmektedir.

Uluslararası toplumlar, Filistin meselesini ciddiyetle ele almalı ve sadece Filistin'in bir devlet olarak tanınmasıyla yetinmemelidir. Filistin halkının özgürlüğü ve adaletinin temin edilebilmesi için daha kapsamlı ve kalıcı bir çözüm gerekmektedir. Bu çözüm, Ürdün Nehri'nden Akdeniz'e kadar uzanan tüm bölgenin özgürleştirilmesini ve sömürgeciliğin sona erdirilmesini içermelidir. Sömürgeci yerleşimci politikaların ortadan kaldırılması, yalnızca Filistin halkı için değil, aynı zamanda bölgedeki tüm halklar için kalıcı barışın temelini oluşturacaktır.

Özgürleşme kavramı, bu topraklarda yaşayan tüm bireyler için adalet ve eşitliği ifade etmektedir. Filistin halkının yaşadığı topraklarda, yalnızca coğrafi bir özgürlük değil, aynı zamanda ekonomik, kültürel ve sosyal özgürlükler de sağlanmalıdır. Bu özgürlüklerin temin edilmesi, tüm bölge halklarının birlikte barış içinde yaşamalarını mümkün kılacak bir ortam oluşturacaktır. Bu bağlamda, derhal bir ateşkes sağlanmalı ve yerleşimci sömürgecilik ortadan kaldırılmalıdır. Savaşın

sona ermesi ve adil bir çözümün bulunması, yalnızca Filistin halkı için değil, tüm Orta Doğu bölgesi için uzun vadeli barışın sağlanabilmesi adına elzemdir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Çalışma tek yazarlı olduğu için yazarın katkı oranı %100'dür.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışması oluşturacak herhangi bir husus yoktur.

Kaynaklar

- Al Mezan Center For Human Rights. (2021). *The Gaza Bantustan—Israeli apartheid in the Gaza strip*. Retrieved from <https://mezan.org/uploads/files/16381763051929.pdf> in 06.12.2024.
- Aljazeera. (2003). *The history of Palestinian revolts*. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/news/2003/12/9/the-history-of-palestinian-revolts> in 11.12.2024.
- Aljazeera. (2024). *UNRWA pauses aid through key gaza crossing as hunger stalks Palestinians*. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/news/2024/12/1/unrwa-pauses-aid-through-key-gaza-crossing-as-hunger-stalks-palestinians> in 03.12.2024.
- Anadolu Ajansı (AA). (2024). *İsrail'in 428 gündür saldırılarını sürdürdüğü Gazze'de can kaybı 44 bin 664'e yükseldi*. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-428-gundur-saldirilarini-surdurdugu-gazgede-can-kaybi-44-bin-664e-yukseldi/3417041> adresinden 12.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Anadolu Ajansı (AA). (2023). *Israel imposes sanctions on Palestinians after moves at top un court*. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/en/politics/israel-imposes-sanctions-on-palestinians-after-moves-at-top-un-court-/2781655> in 02.12.2024.
- Bahlali, M. (2024). *The Israel-Palestine conflict and the effects of trade sanctions*. Retrieved from <https://www.e-ir.info/2024/07/15/the-israel-palestine-conflict-and-the-effects-of-trade-sanctions/> in 12.12.2024.
- Barrons. (2023). *UK govt says reviewing financial aid to Palestinians*. Retrieved from <https://www.barrons.com/news/uk-govt-says-reviewing-financial-aid-to-palestinians-ce09674> in 06.12.2024.
- Bashi, S. (2023). *Israel still blocking aid to civilians in Gaza*. Retrieved from <https://www.hrw.org/news/2023/10/23/israel-still-blocking-aid-civilians-gaza> in 06.12.2024.
- BBC. (2024a). *Israel gaza war: history of the conflict explained*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/newsbeat-44124396> in 10.12.2024.
- BBC. (2024b). *What is UNRWA and why has Israel banned it?*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/articles/c8jy9v43z89o> in 03.12.2024.
- BBC. (2021). *Balfour Deklarasyonu ve İsrail-Filistin sorunu: İngiltere'nin 1917'deki bildirisi ve orta doğu'ya 67 kelimeyle bıraktığı sorunlu miras*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-57118918> adresinden 11.12.2024 tarihinde erişilmiştir.

- BBC. (2018). *Why nakba is the Palestinians' most sombre day, in 100 and 300 words*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-44114385> in 11.12.2024.
- BBC. (2014). *Israel imposes tax sanction on Palestinian authority*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-26982166> in 05.12.2024.
- Canik, E. M. (2024). *İsrail'in bankalar arası işbirliğini uzatmayacağını duyurmasıyla Filistin bankaları "olağanüstü hal" durumuna geçti*. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/israilin-bankalar-arasi-isbirligini-uzatmayacagini-duyurmasiyla-filistin-bankalari-olaganustu-hal-durumuna-gecti/3227344> adresinden 04.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Cleveland, W. L. (2008). *Modern Ortadoğu tarihi* (Çev. Mehmet Harmancı). İstanbul: Agora Kitaplığı Yayınları.
- Congress. (2023-2024a). *H.R.9495 - stop terror-financing and tax penalties on American hostages act*. Retrieved from <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/9495> in 02.12.2024.
- Congress. (2023-2024b). *IGO anti-boycott act*. Retrieved from <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/3016/text> in 02.12.2024.
- Council Foreign Relations (CFR). (2024). *Israeli-Palestinian conflict*. Retrieved from <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/israeli-palestinian-conflict> in 12.12.2024.
- Çamdalı, Z. B. (2024). *Gazze'deki İsrail'in barbar savaşında bankalar ve para döngüsü nasıl hedef alındı?*. <https://www.muslimport.com/gazzedeki-israilin-barbar-savasinda-bankalar-ve-para-dongusu-nasil-hedef-alindi> adresinden 04.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Demirci, Z. (2024, March 3). Campaigners call for withholding tax over Gaza war. *Anadolu Ajansı*. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/en/europe/campaigners-call-for-withholding-tax-over-gaza-war/3169805> in 05.12.2024.
- Dilawar, A. (2024). *Israel's genocide in Gaza is provoking tax resistance in the US*. Retrieved from <https://truthout.org/articles/israels-genocide-in-gaza-is-provoking-tax-resistance-in-the-us/> in 05.12.2024.
- Encyclopaedia Britannica. (2024). *Arab-Israeli wars*. Retrieved from <https://www.britannica.com/event/Arab-Israeli-wars> in 10.12.2024.
- Encyclopaedia Britannica. *United nations resolution 181*. Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/United-Nations-Resolution-181> in 10.12.2024.
- Erdem, Ö. (2024, Haziran 11). İsrail Maliye Bakanı'ndan, Filistin'in vergi gelirlerinden 35 milyon doların kesilmesi talimatı. *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/israil-maliye-bakanindan-filistin-vegi-gelirlerinden-35-milyon-dolarin-kesilmesi-talimat/3246905> adresinden 13.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- European Council (EC). (2024). *Hamas and Palestinian islamic jihad: Council establishes dedicated sanctions framework and lists six individuals*. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/01/19/hamas-and-palestinian-islamic-jihad-council-establishes-dedicated-sanctions-framework-and-lists-six-individuals/> in 02.12.2024.
- European Union (EU). (2024a). *Decision - cfsp - 2024/385 - en - eur-lex*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/385/oj> in 02.12.2024.

- European Union (EU). (2024b). *Regulation - eu - 2024/386 - en - eur-lex*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/386/oj> in 02.12.2024.
- Federal Department of Foreign Affairs (FDFA). (2023). *Situation in the middle east*. Retrieved from <https://www.eda.admin.ch/eda/en/fdfa/fdfa/aktuell/newsuebersicht/2023/10/naher-osten.html> in 06.12.2024.
- Finansın Gündemi. (2024). *Fransa, Almanya ve İngiltere, İsrail'e Filistin finans kurumlarıyla arasındaki muhabir bankacılık hizmetlerini "derhal" yenileme çağrısında bulundu*. <https://www.finansingundemi.com/haber/israile-filistin-bankalari-icin-uluslararası-baski/1825511> adresinden 04.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Geldi, M. (2024, Eylül 11). Filistin: İsrail'in el koyduğu vergi gelirleri 2 milyar dolara yaklaştı. *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/filistin-israilin-el-koydugu-vergi-gelirleri-2-milyar-dolara-yaklasti/3327590> adresinden 13.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Global Sanctions. (2024a). *Hamas and PIJ*. Retrieved from <https://globalsanctions.com/region/hamas-pij/> in 02.12.2024.
- Global Sanctions. (2024b). *Terrorism*. Retrieved from <https://globalsanctions.com/region/terrorism/> in 02.12.2024.
- Government of Canada. (2024). *Canadian sanctions related to extremist settler violence in the west bank, Gaza, and east Jerusalem (occupied palestinian territories/opt)*. Retrieved from https://www.international.gc.ca/world-monde/international_relations-relations_internationales/sanctions/esv-vec.aspx?lang=eng in 06.12.2024.
- Haddad, M. (2022, May 15). Nakba day: what happened in palestine in 1948?. *Aljazeera*. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/news/2022/5/15/nakba-mapping-palestinian-villages-destroyed-by-israel-in-1948> in 11.12.2024.
- Haddad, M. and Chughtai, A. (2023, Nov 27). Israel-Palestine conflict: A brief history in maps and charts. *Aljazeera*. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/news/2023/11/27/palestine-and-israel-brief-history-maps-and-charts> in 11.12.2024.
- Hanna, W. M. and Dajani, R. (2024, June 27). Meltdown looms for the west bank's financial lifelines. *International Crisis Group*. Retrieved from <https://www.crisisgroup.org/united-states-israelpalestine/meltdown-looms-west-banks-financial-lifelines> in 05.12.2024.
- Holokost Ansiklopedisi. *Antisemitizm*. Retrieved from <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/antisemitism> in 02.12.2024.
- Hughes, A. T. and Royde, S. G. J. (2024). World war II. *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved from <https://www.britannica.com/event/World-War-II> in 10.12.2024.
- Human Rights Watch (HRW). (2021). *A threshold crossed: Israeli authorities and the crimes of apartheid and persecution*. Retrieved from <https://www.hrw.org/report/2021/04/27/threshold-crossed/israeli-authorities-and-crimes-apartheid-and-persecution> in 10.12.2024.
- Human Rights Watch (HRW). (2022). *Gaza: Israel's 'open-air prison' at 15*. Retrieved from <https://www.hrw.org/news/2022/06/14/gaza-israels-open-air-prison-15> in 06.12.2024.
- Human Rights Watch (HRW). (2023). *Israel: immediately restore electricity, water, aid to gaza*. Retrieved from <https://www.hrw.org/news/2023/10/21/israel-immediately-restore-electricity-water-aid-gaza> in 06.12.2024.

- Human Rights Watch (HRW). (2024). *Gaza: Israel's imposed starvation deadly for children*. Retrieved from <https://www.hrw.org/news/2024/04/09/gaza-israels-imposed-starvation-deadly-children> in 12.12.2024.
- Hussain, H. (2018, September 20). The paris protocol and the impoverishment of the palestinian people. *Middle East Monitor (MEMO)*. Retrieved from <https://www.middleeastmonitor.com/20180920-the-paris-protocol-and-the-impoverishment-of-the-palestinian-people/> in 13.12.2024.
- International Humanitarian Law Databases (ICRC). *Article 55 - food and medical supplies for the population*. Retrieved from <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gciv-1949/article-55?activeTab=default> in 13.12.2024.
- International Criminal Law Debates. *Genocide convention*. Retrieved from <https://iccforum.com/genocide-convention> in 13.12.2024.
- Jaber, F. (2018). Colonial taxes in Palestine. *Social and Economic Policies Monitor (Al-Marsad)*. Retrieved from https://annd.org/uploads/publications/Palestine_report.pdf in 05.12.2024.
- Kershner, I. (2012, Dec 12). Israeli minister vents anger at Europe. *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2012/12/13/world/middleeast/avigdor-lieberman-of-israel-vents-anger-at-europe.html> in 05.12.2024.
- Khalidi, I. R. and Bugh, R. G. (2024, December 12). Palestine. *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved from <https://www.britannica.com/place/Palestine> in 10.12.2024.
- Kilbride, E. (2023). Switzerland decides to suspend funding for rights defenders in Israel, Palestine. *Human Rights Watch (HRW)*. Retrieved from <https://www.hrw.org/news/2023/11/01/switzerland-decides-suspend-funding-rights-defenders-israel-palestine> in 06.12.2024.
- Kumar, A. (2023). *With gaza sealed off, Palestinians face aid freezes too*. Retrieved from <https://www.hrw.org/news/2023/10/11/gaza-sealed-palestinians-face-aid-freezes-too> in 06.12.2024.
- Mepa News. (2024). *İsrail'in Filistin'i küresel finans sisteminden koparma çabalarıyla ilgili ne biliniyor?*. <https://www.mepanews.com/israilin-filistini-kuresel-finans-sisteminden-koparma-cabalarıyla-ilgili-ne-biliniyor-69317h.htm> adresinden 04.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Middle East Eye (MEE). (2015). *Palestinians warn Israel against imposing tax sanctions: sources*. Retrieved from <https://www.middleeasteye.net/news/palestinians-warn-israel-against-imposing-tax-sanctions-sources> in 05.12.2024.
- Middle East Eye (MEE). (2024a). *US house passes bill targeting charities and pro-palestine groups*. Retrieved from <https://www.middleeasteye.net/news/us-house-passes-bill-targeting-charities-and-pro-palestine-groups> in 02.12.2024.
- Middle East Eye (MEE). (2024b). *US lawmakers introduce bill to punish universities divesting from Israel*. Retrieved from <https://www.middleeasteye.net/news/lawmakers-introduce-bill-punish-us-universities-divesting-israel> in 02.12.2024.
- Middle East Eye (MEE). (2023). *US house foreign affairs committee advances expansive anti-boycott legislation*. Retrieved from <https://www.middleeasteye.net/news/us-house-foreign-affairs-committee-advances-expansive-anti-boycott-legislation> in 02.12.2024.

- Middle East Monitor (MEMO). (2024). *Report: Israel withholds \$1.8bn in Palestinian tax revenues*. Retrieved from <https://www.middleeastmonitor.com/20240819-report-israel-withholds-1-8bn-in-palestinian-tax-revenues/> in 02.12.2024.
- Not My Tax Dollars. *Where do my tax dollars go?*. Retrieved from <https://www.notmytaxdollars.org/> in 05.12.2024.
- Odeh, N. (2020). *Why Palestinians are not accepting their tax revenues?*. Retrieved from <https://fanack.com/economy/features-insights/why-palestinians-are-not-accepting-their-tax-revenues~153955/> in 13.12.2024.
- Orto, N. (2024). *Economy of Palestine*. Retrieved from <https://fanack.com/palestine/economy-of-palestine/> in 13.12.2024.
- Oxfam. (2024). *People in northern Gaza forced to survive on 245 calories a day, less than a can of beans – Oxfam*. Retrieved from <https://www.oxfam.org/en/press-releases/people-northern-gaza-forced-survive-245-calories-day-less-can-beans-oxfam> in 12.12.2024.
- Özkan, M. (2024). *Opinion – The role of smart power and collective action in the Israel-Palestine conflict*. Retrieved from <https://www.e-ir.info/pdf/106429> in 06.12.2024.
- Özmen, S. (2014). *Tarihsel süreçte İsrail-Filistin gerçeği*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Peksen, D. (2019). When do imposed economic sanctions work? A critical review of the sanctions effectiveness literature. *Defence and Peace Economics*, 30(6). <https://doi.org/10.1080/10242694.2019.1625250>.
- Reuters. (2024). *Israel transfers \$116 million of withheld tax revenue to Palestinians*. Retrieved from <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-transfers-116-million-withheld-tax-revenue-palestinians-2024-07-03/> in 03.12.2024.
- Rudaw. (2024). *ABD: Yaptırım açıklanan hamas yetkililerinden üçü Türkiye'de*. <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/turkey/211120244> adresinden 05.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Salem, M. (2024). *Israeli-Palestinian conflict timeline*. Retrieved from <https://education.cfr.org/learn/timeline/israeli-palestinian-conflict-timeline> in 12.12.2024.
- State of New York. (2024). *Directing state agencies and authorities to divest public funds supporting bds campaign against Israel*. Retrieved from https://www.governor.ny.gov/sites/default/files/atoms/files/EO_157_new.pdf in 06.12.2024.
- Tahhan, A. Z. (2018). *More than a century on: the Balfour Declaration explained*. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/features/2018/11/2/more-than-a-century-on-the-balfour-declaration-explained> in 11.12.2024.
- Tatour, L. (2024). *Palestinians want liberation, not recognition*. Retrieved from <https://tcf.org/content/commentary/palestinians-want-liberation-not-recognition/> in 12.12.2024.
- The Coalition for Accountability and Integrity (AMAN). (2020). *Fiscal leakages and losses incurred by the Palestinian authority in the context of relations with Israel*. Retrieved from https://www.aman-palestine.org/cached_uploads/download/2021/01/10 in 06.12.2024.

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA). (2023). Tüba Filistin - İsrail savaşı raporu. Ankara.

UK Humanitarian Innovation Hub. (2024). *Crisis in Gaza: Scenario-based health impact projections*. Retrieved from https://gaza-projections.org/gaza_projections_report.pdf in 12.12.2024.

United Nations (UN). (2024a). *Israeli laws blocking unrwa – devastating humanitarian impact for palestinians?*. Retrieved from <https://news.un.org/en/story/2024/10/1156326> in 03.12.2024.

United Nations (UN). (2024b). *Israel: Withholding tax revenue and revoking banking waivers could paralyse Palestinian economy, UN experts warn*. Retrieved from <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/04/israel-withholding-tax-revenue-and-revoking-banking-waivers-could-paralyse> in 05.12.2024.

Extended Abstract

The Balfour Declaration, issued in 1917, is the starting point of the Israel-Palestine issue. This issue has persisted for over a century and is the most extended unresolved refugee crisis in history. Numerous wars have taken place between Israel and Palestine. However, the attacks on October 7, 2023, are considered one of the most severe human rights violations in the historical context. Since that date, the images from Palestine and Israel have provoked reactions from millions of people worldwide. Israel's military operations, imposed restrictions, and economic sanctions have brought the Palestinian economy to the brink of a deep financial crisis, threatening its economic sustainability. The sanction policies imposed by Western states have further exacerbated Palestine's current situation. Fiscal and economic sanctions have weakened the Palestinian state structure institutionally and financially, while sanctions leading to humanitarian crises (such as the restriction of access to food and water and the obstruction of healthcare services) are having devastating effects on the Palestinian population. Israel is using the restriction of basic humanitarian needs as a tool of pressure against the Palestinian people. These sanctions imposed by Israel on Palestine are causing both the Palestinian economy to plunge into a deep financial crisis and the Palestinian people to face existential threats. In this context, the main focus of this study will be the fiscal and economic sanctions Israel has imposed on Palestine. The study will examine these sanctions from various perspectives and provide a comprehensive analysis, considering the sanctions that have led to a humanitarian crisis.

Method

This study's method was a literature review. In this context, existing resources and information were investigated and examined. No ethics committee decision was taken since the study did not use interviews, surveys, and experimental techniques, and clinical research was not conducted on animals or humans.

Findings

This study examines the impact of taxes and economic sanctions on states in wartime conditions. Taxes, as one of the fundamental components of the economy, are considered a strategic tool in war environments. The sanction policies implemented by Western countries, particularly the United States, which provide diplomatic support to Israel, have led the Palestinian Authority into a severe financial crisis. Already facing significant economic constraints, the Palestinian Authority is at risk of financial collapse due to these sanctions. The simultaneous implementation of economic sanctions and other restrictions contributing to humanitarian crises has resulted in some of the most severe crises of the modern era.

Conclusion, Discussion and Recommendations

This study examines the Palestine-Israel war, which is considered a significant humanitarian and political crisis in a historical context. The research analyzes tax and economic sanctions under separate headings and provides assessments on the subject. While there is a broad range of literature on this topic, existing sources may vary. Therefore, updating and repeating this research in the future will be scientifically beneficial.

The primary objective of this study is to analyze the impact of economic and tax sanctions imposed in wartime on the economic structures of states and to evaluate their consequences. Specifically, the study explores how war integrates taxes and economic instruments, how these factors influence the economic stability of states, and how they relate to human rights. Such research offers a comprehensive assessment of the social and economic consequences of sanctions implemented in conflict zones such as Palestine and Israel.

The study addresses the military dimensions of war and provides a more in-depth analysis by extensively examining its economic and tax-related implications. Furthermore, it contributes to understanding the role of economic and tax sanctions in international relations and their long-term effects on states, societies, and the global economy. Understanding the humanitarian crises caused by these sanctions on affected populations offers valuable insights for future diplomatic solutions and policy developments. The study outlines its additional findings below.

- The Balfour Declaration is a document that proves that the Palestine-Israel issue is more than a century old. The situation of Palestinian refugees is the most extended unresolved refugee problem in the world.
- Israel's violent assault on Palestine has not only reduced the city to ruins but has also destroyed the Palestinian economy. The restrictions and sanctions imposed on the Palestinian people have severely affected economic activity.
- Legal and targeted sanctions have been imposed on Palestine, including the termination of diplomatic relations with Israel, the imposition of banking and financial sanctions, and the suspension of trade or other cooperation agreements with Israel.
- The United States provides Israel with unconditional military funding and diplomatic support. The United States supports Israel's violent actions.
- The sanctions of developed countries such as the US and UK show how capable they are of financing a genocide.
- The popular movements are of vital importance for peace and security for both Palestine and Israel.
- Israel is carrying out the most significant attack on Palestine in recent years and is using hunger as a weapon of war against the Palestinian people.
- These attacks show that the ethnic cleansing that has been going on throughout history (The Al-Nakba incident) continues.
- The Palestine-Israel war is an important event that profoundly affects civilians and represents periods full of uncertainty.

The Palestine-Israel war, whose historical roots date back to the 1917 Balfour Declaration and Israel's declaration of independence in 1948, stands out as one of the most unstable and enduring geopolitical crises of the period. Hamas' attack, Israel's response, and the violence that erupted on October 7, 2023, are the ways in which this war with deep historical roots has emerged. It seems that Israel's aim is neither to seize Palestinian lands nor to prevent armed resistance and kill Palestinian soldiers; whether it is tax and economic sanctions or other sanctions, the aim is to destroy the Palestinian people through genocide.

The continuation of the occupation, the displacement of civilians and the systematic discrimination against the Palestinian people create the feeling that a lasting peace environment cannot be achieved. However, the suffering experienced by the people now challenges our imagination. The international community must now take the Palestinian issue seriously. It is not enough to simply recognize Palestine as a state. The entire region from the Jordan River to the Mediterranean must be liberated and colonialism must be ended. The concept of liberation implies justice and equality for all inhabitants of these lands. Therefore, a ceasefire must be established urgently and settler colonialism must be eliminated.